

technologies are usually considered in the context of computer training programs as a means to monitor the routine activities of students in the specified situations. It is proved that training in the IT environment requires knowledge and skillful use of various forms of organization of educational process, their constant improvement and modernization: the development of a new form of organization of educational process and the consideration of issues relating to the use of personal computers in the present conditions. IT in training helps to increase the proportion of independent educational activities and activation of the student through the development of his capability for education, self-learning, self-education, self-actualization, self-direction and reorientation of the educational process from purely reproductive mechanisms of thinking on the basis of adequate information support.

Keywords: computerization, telecommunications, information technologies, professional training, independence.

УДК 378.147

Вороніна Д. А.

ЗМІСТ ТА СТРУКТУРА ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СУЧАСНИХ ФАХІВЦІВ

У статті проаналізовано поняття іншомовної комунікативної компетентності, розглянуто її зміст та структуру. Здійснено аналіз джерел досліджуваної теми та виокремлено професійні якості та чинники формування на практиці іншомовної комунікативної компетентності. Іншомовна комунікативна компетентність як важливий компонент комунікативної культури є невід'ємним складником підготовки сучасних фахівців для подальшого застосування набутих знань, умінь, навичок та особистісних якостей в іншомовному середовищі, здійснення міжмовної, міжкультурної міжособистісної комунікації. Формування іншомовної комунікативної компетентності полягає в такому володінні іноземною мовою, яке дозволяє використовувати її для задоволення професійних потреб, реалізації особистих ділових контактів і подальшої професійної самоосвіти та самовдосконалення.

Ключові слова: компетентнісний підхід, іншомовне комунікативне навчання, іншомовна комунікативна компетентність, професійна підготовка фахівців, іноземна мова.

Суспільство сьогодення є інформаційним, в якому традиційний “знанневий” підхід, який забезпечує теоретичну обізнаність громадянина в різних сферах діяльності відходить на другий план, а на його зміну приходять компетентнісний підхід, який зорієнтований на особистісний розвиток людини як частини інформаційного суспільства, здатної діяти та приймати рішення в різних проблемних (швидкозмінних) ситуаціях.

Актуальним також є питання іншомовного комунікативного навчання, орієнтованого на досягнення практичного результату, так як в умовах модернізації української освіти набуває особливого значення відповідно до сучасних вимог світу. У Державні освітні стандарти всіх ланок системи професійної освіти в якості обов'язкової включена іншомовна дисципліна, метою якої є формування і розвиток комунікативної компетентності майбутнього фахівця – учасника професійного спілкування іноземною мовою в сфері науки, техніки, виробництва і освіти. Формування іншомовної комунікативної компетентності полягає в такому володінні іноземною мовою, яке дозволяє використовувати її для задоволення професійних потреб, реалізації особистих ділових контактів і подальшої професійної самоосвіти та самовдосконалення.

Аналіз педагогічної літератури свідчить, що багато зарубіжних і вітчизняних вчених досліджували питання: професійної іншомовної освіти Г. Архіпова, Н. Гез, І. Зимня, С. Козак, О. Павленко, Н. Пруднікова, К. Саломатов, Н. Чернова, Е. Кузьміна, А. Маркова, Д. Махотін, О. Пометун, Ю. Фролов, А. Хуторской, В. Шадриков комунікативної

компетентності Н. Гез, І. Зимня, М. Пригодій, Ю. Федоренко, Д. Хаймс, Н. Хомський, Н. Чернова; іншомовної комунікативної компетентності Л. Біркун, Л. Брахман, С. Брумфіт, О. Волобуєва, Р. Джонсон, Г. Китайгородська, С. Козак, С. Мельник, Е. Пассов, М. Свейн, Д. Хаймс, Д. Шейлз.

Поняття компетентності розкриває Закон України “Про вищу освіту”: компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти [2].

У Національній рамці кваліфікацій України зазначається, що компетентність/компетентності – здатність особи до виконання певного виду діяльності, що виражається через знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості, а результатом навчання є компетентності (знання, розуміння, уміння, цінності, інші особисті якості), які набуває та/або здатна продемонструвати особа після завершення навчання [3].

Одними з перших дослідників, які визначили комунікативну компетентність були Д. Хаймс і А. Холлідей. Вони стверджували, що “Communicative competence” – це здатність до мовного спілкування в різних ситуаціях в процесі взаємодії з іншими учасниками спілкування, правильно використовуючи мовну систему, слідуючи мовним нормам, і вибираючи адекватне ситуації спілкування і комунікативну поведінку” [10].

Сучасні українські дослідники визначають термін “іншомовна комунікативна компетентність” як:

– знання, уміння та навички, необхідні для розуміння чужих і власних програм мовленнєвої поведінки, адекватних цілям, сферам, ситуаціям спілкування, зміст якої охоплює знання основних понять лінгвістики мови (стилі, типи, способи зв'язку речень у тексті), навички та уміння аналізу тексту та власне комунікативні надбання [8, с. 6-7];

– знання мови, високий рівень практичного володіння як вербальними, так і невербальними її засобами, а також досвід володіння мовою на варіативно-адаптивному рівні залежно від конкретної мовленнєвої ситуації [4, с. 14];

Російські науковці розуміють під цим терміном:

– здатність брати до уваги у мовленнєвому спілкуванні контекстуальну доречність і вживаність мовних одиниць для реалізації когнітивної та комунікативної функцій [1, с. 18];

– певний рівень володіння мовними, мовленнєвими і соціокультурними знаннями, вміннями і навичками, що дозволяє тому, хто навчається комунікативно припустимо і доцільно варіювати свою мовленнєву поведінку в залежності від психологічних факторів одномовного чи двомовного спілкування [6].

На сучасному етапі розвитку світової спільноти іншомовну комунікаційну компетентність слід розглядати як обов'язкову складову загальної фахової підготовки, що, як наголосив М. Пригодій, зосереджена на знаннях й уміннях в структурі компетентності, як основній цілі педагогічного процесу, а в професійній діяльності важливим для подальшого розвитку фахівця є розуміння динаміки розвитку самої компетентності, тобто прогнозування тих запитів з боку ринку праці, які покликана задовольнити система освіти [5].

На основі підходів до формулювання змісту іншомовної комунікативної компетентності та її структурних компонентів Ю. Шмідт наголосив, що будь-яка компетентність індивіда має такі компоненти: 1) знання; 2) навички, уміння; 3) здатності; 4) професійно важливі якості; 5) досвід, що дозволить оперативно вирішити завдання та проблеми, які виникають у процесі професійної діяльності.

Науковець також зробив певні узагальнення:

1) іншомовну комунікативну компетентність слід розглядати з точки зору здатності і готовності особи, як суб'єкта діяльності, здійснювати ефективну іншомовну комунікацію з носіями мови;

2) здатність і готовність здійснювати ефективну іншомовну комунікацію формується на основі засвоєних знань, навичок, умінь, здатностей, наявності професійно важливих комунікативних якостей, досвіду використання іноземної мови у процесі комунікації, які складають її структуру [9].

Щодо визначення структури іншомовної комунікативної компетентності, то дослідники виділяють такі складові:

– дискурсивна компетентність – здатність поєднувати окремі речення у зв'язне усне або письмове повідомлення, дискурс, використовуючи для цього різноманітні синтаксичні та семантичні засоби;

– соціолінгвістична компетентність – здатність розуміти і продукувати словосполучення та речення з такою формою та таким значенням, які відповідають певному соціолінгвістичному контексту іншомовної комунікації;

– стратегічна компетентність – здатність ефективно брати участь у іншомовній комунікації, обираючи для цього вірну стратегію дискурсу, а також адекватну стратегію для підвищення ефективності комунікації;

– лінгвістична компетентність – здатність розуміти та продукувати вивчені або аналогічні їм висловлювання, а також потенційна здатність розуміти нові, невивчені висловлювання іншомовного середовища [7, с. 191].

Вищезазначене дає змогу дійти такого висновку, що іншомовна комунікативна компетентність є комплексом знань, умінь, навичок та особистісних якостей рівень сформованості яких дозволяє майбутньому спеціалісту ефективно здійснювати іншомовну, а отже, міжмовну, міжкультурну і міжособистісну комунікацію. Оволодіння іноземною мовою сприятиме як удосконаленню процесу формування іншомовної комунікативної компетентності фахівців, так і розвитку їхніх інтелектуальних здібностей, набуття особистісно значущих для кожного знань та вмінь.

Використана література:

1. Гез Н. И. Формирование коммуникативной компетенции как объект зарубежных методических исследований / Н. И. Гез // Иностранные языки в школе. – 1985. – № 2. – С. 17-24.
2. Закон України “Про вищу освіту” [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
3. Національна рамка кваліфікацій [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-%D0%BF>.
4. Ніколаєва С. Ю. Цілі навчання іноземних мов в аспекті компетентнісного підходу / С. Ю. Ніколаєва // Іноземні мови. – 2010. – № 2. – С. 11-17.
5. Пригодій М. А. Визначення теоретичних аспектів змісту комунікаційної компетентності сучасного фахівця / М. А. Пригодій // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів : ЧНПУ, 2014. – Вип. 117. – С. 183-185. (Серія: Педагогічні науки).
6. Сафонова В. В. Коммуникативные компетенции: современные подходы к многоуровневому описанию в методических целях // О чем спорят в языковой педагогике. – М. : Еврошкола, 2004. – 236 с.
7. Сура Н. А. Іншомовна професійна компетентність: головні принципи та компоненти процесу навчання професійно орієнтованого спілкування / Н. А. Сура // Вісник Луганськ. держ. пед. ун-ту ім. Т. Г. Шевченка. – 2003. – № 4 (60). – С. 190-192.
8. Федоренко Ю. П. Формування у старшокласників комунікативної компетенції в процесі вивчення іноземної мови : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04. – “Теорія і методика професійної освіти” / Ю. П. Федоренко. – Луцьк, 2005. – 23 с.
9. Шмідт Ю. О. Місце іншомовної комунікативної компетентності в системі підготовки військових фахівців / Ю. О. Шмідт // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. – Чернігів, 2011. – Вип. 90. – С. 112-116.
10. Hymes D. On Communicative Competence / D. Hymesin, J. B. Prideand, J. Holmes (eds.) – NewYork : Harmondsworth : Penguin, 1972. – P. 269-293.

Воронина Д. А. Содержание и структура иноязычной коммуникативной компетентности современного специалиста.

В статье проанализированы понятия иноязычной коммуникативной компетентности, рассмотрены ее содержание и структуру. Осуществлен анализ источников исследуемой темы и выделены профессиональные качества и факторы формирования на практике иноязычной коммуникативной компетентности. Иноязычная коммуникативная компетентность как важный компонент коммуникативной культуры является неотъемлемой частью подготовки современных специалистов для дальнейшего применения полученных знаний, умений, навыков и личностных качеств в иноязычной среде, осуществление межъязыковой, межкультурной и межличностной коммуникации. Формирование иноязычной коммуникативной компетентности заключается в следующем владении иностранным языком, которое позволяет использовать ее для удовлетворения профессиональных потребностей, реализации личных деловых контактов и дальнейшего профессионального самообразования и самосовершенствования.

Ключевые слова: компетентностный подход, иноязычное коммуникативное обучение, иноязычная коммуникативная компетентность, профессиональная подготовка специалистов, иностранный язык.

Voronina D. A. Content and structure of foreign language communicative competence of modern specialist.

The article analyzes the concept of foreign language communicative competence, reviews its content and structure. The topic sources are analyzed and the professional quality and factors of foreign language communicative competence formation in practice are highlighted. Foreign language communicative competence as an important component of communicative culture is an integral part of the preparation of modern specialists for further application of knowledge, skills and personal qualities in a foreign language environment, the implementation of cross-language, cross-cultural and interpersonal communication. The formation of foreign language communicative competence is the part of foreign languages mastery, which allows to meet the professional needs, to realize personal business contacts and further professional self-education and self-improvement.

Keywords: competence approach, foreign language communicative learning, foreign language communicative competence, professional training, foreign language.

УДК 378.147(075)

Голяд І. С., Чернова Т. Ю.

**РОЛЬ КОУЧИНГОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ ПЕДАГОГА
У РОЗКРИТТІ ПОТЕНЦІАЛУ СУБ'ЄКТА ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ**

У статті розглянуто поняття коучингова компетентність як складове професійної компетентності педагога, його значення щодо розкриття потенціалу суб'єкта освітнього процесу. Актуалізовано значення педагогічного коучингу – ресурсного аспекту педагогічної діяльності, що сприяє ефективній партнерській взаємодії суб'єктів освітнього процесу.

Ключові слова: коучингова компетентність, педагогічний коучинг, суб'єкт освітнього процесу.

Трансформаційні та глобалізаційні процеси, що відбуваються у суспільстві не можуть не впливати на зміни, які вимагають нових підходів до вирішення проблем підготовки та підвищення кваліфікації педагогів в освітніх установах.

Викликом сучасності є здатність педагога до швидких змін (адаптація до нових умов виконання діяльності, підвищення рівня професійної компетентності тощо). Це потребує наявності освітніх технологій, що спроможні створити педагогічні умови щодо якісних зрушень в освітніх процесах навчальних установ. Окрім того, зміна парадигми навчання з предметної на особистісно-зорієнтовану актуалізує необхідність пошуку нових педагогічних технологій та методів навчання, які б забезпечили можливість реалізації завдань сучасної педагогіки.